

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Руслан БЕРЕЗОВСЬКИЙ, 1976 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 1998 році Одеський державний університет ім. І.І. Мечникова за спеціальністю «Правознавство» та отримав кваліфікацію юриста, працює на посаді директора в Адвокатському Бюро «Руслана Березовського», м. Одеса, виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Публічне управління та адміністрування».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Національного університету «Одеська політехніка» Міністерства освіти і науки України, м. Одеса від «23» квітня 2024 року № 22, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради	Наталія ДРАГОМИРЕЦЬКА, доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри соціально-гуманітарних наук Навчально-наукового інституту публічної служби та управління Національного університету «Одеська політехніка»,
Рецензента	Ганна ПАНЧЕНКО, кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри публічного управління та регіоналістики Навчально-наукового інституту публічної служби та управління Національного університету «Одеська політехніка»,
Офіційних опонентів	Віталій БАШТАННИК, доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування Навчально-наукового інституту державного управління Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», Микола ЛАХИЖА, доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління, адміністрування та права Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», Мирослав КРИШТАНОВИЧ, доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри педагогіки та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка»,

на засіданні «20» червня 2024 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» Руслану БЕРЕЗОВСЬКОМУ на підставі публічного захисту дисертації «Вдосконалення діяльності правозахисних громадських організацій в контексті публічно-управлінських впливів» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Дисертацію виконано у Національному університеті «Одеська політехніка», Міністерство освіти в науки України, м. Одеса.

Науковий керівник Ірина МАТВЄЄНКО, кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри місцевого самоврядування та розвитку територій Навчально-наукового інституту публічної служби та управління Національного університету «Одеська політехніка».

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, характеризується науковим змістом результатів роботи, логічною структурованістю тексту, актуальністю тематики роботи, належним рівнем обґрунтуванням наукових результатів, висновків та пропозицій. Дисертаційне дослідження Руслана БЕРЕЗОВСЬКОГО вирішує важливе завдання спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» - розроблено новий концептуальний підхід щодо змісту діяльності, ролі, відповідальності, впливової функції, можливостей та повноважень правозахисних громадських організацій в Україні з додержання прав людини в аспекті публічно-управлінських впливів на підставі міжнародного досвіду та досвіду зарубіжних держав.

Дисертація виконана державною мовою.

Оформлення дисертації виконано згідно з чинними вимогами Міністерства освіти та науки України та вимогами освітньої-наукової програми «Публічне управління та адміністрування» Національного університету «Одеська Політехніка». Здобувач має 10 наукових публікацій за темою дисертації, з них 3 у наукових фахових виданнях України:

1. Березовський Р.С. Діяльність міжнародних правозахисних громадських організацій в контексті публічно-управлінських впливів. Актуальні питання у сучасній науці. Серія «Державне управління. Вип. 1 (19). 2024. С. 114-126. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-1\(19\)-114-1262](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-1(19)-114-1262)

2. Березовський Р.С. Типологія правозахисних громадських організацій та напрями їх діяльності в контексті реалізації Цілей сталого розвитку. Наукові перспективи. Серія «Державне управління». Вип. 1 (43). 2024. С. 69-80. URL: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-1\(43\)-69-80](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-1(43)-69-80)

3. Березовський Р.С. Шляхи вдосконалення діяльності правозахисних громадських організацій в контексті публічно-управлінських впливів з урахуванням зарубіжного досвіду. Наукові інновації та передові технології. Серія «Управління та адміністрування». Вип. 2 (30). 2024. С. 374-387. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-14\(28\)-374-387](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-14(28)-374-387)

У дискусії взяли участь (голова, рецензент та офіційні опоненти) та висловили зауваження:

1. Наталія ДРАГОМИРЕЦЬКА, доктор наук з державного управління, Національний університет «Одеська політехніка», професор кафедри соціально-гуманітарних наук Навчально-наукового інституту публічної служби та управління.

Без зауважень.

2. Ганна ПАНЧЕНКО, кандидат наук з державного управління, Національний університет «Одеська політехніка», доцент кафедри публічного управління та регіоналістики Навчально-наукового інституту публічної служби та управління. Відмітила високий рівень дисертаційного дослідження, актуальність обраної теми, наукову новизну одержаних результатів, які мають суттєве значення для галузі науки «Публічне управління та адміністрування», наголосила на актуальності та своєчасності дисертаційного дослідження здобувача. Відзначила, що робота є самостійним науковим дослідженням та відповідає вимогам, які ставляться до такого виду робіт.

В межах дискусії висловилася щодо раніше висловлених зауважень:

1. У процесі обґрунтування актуальності питання щодо сприяння процесу просування стандартів прав людини в постконфліктних суспільствах, автором зазначено, що при цьому «необхідно вирішити багато психологічних проблем»(ст. 66-67). На наш погляд, автору доречно чіткіше окреслити, хто є суб'єктом зазначеного процесу, а також – вказати основні психологічні проблеми, притаманні сучасним постконфліктним суспільствам, і таким чином встановити, які саме соціальні норми потребують коректування у контексті ефективного просування стандартів прав людини для досягнення позитивного результату.

2. Автором здійснено ґрунтовний аналіз класифікацій правозахисних громадських організацій у пп. 1.3. (ст. 69-81). На наш погляд, наукова робота посилилась би через унаочнення результатів здійсненого аналізу із акцентуванням на основних аспектах кожної із запропонованих кваліфікацій.

3. На ст. 97, автор, порушуючи питання загроз державі з боку правозахисних громадських організацій, які все більше починають домінувати в міжнародній політиці з прав людини, автор чітко не вказує, яким чином фіксуються прояви зазначених загроз. Деталізація цього параметру удосконалисть логічний зв'язок із подальшими висновками щодо зосередженості деяких держав на тому, щоб чинити опір правозахисним громадським організаціям стосовно залучення до законодавчих процесів.

3. Віталій БАШТАННИК, доктор наук з державного управління, Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування Навчально-наукового інституту державного управління. Позитивно оцінив та підтримав дослідження Березовського Р.С. Втім, зауважено, що:

1. Дисертантом у підрозділі 2.1. акцентована увага на ролі правозахисних громадських організацій в забезпеченні прав людини на міжнародному, регіональному та державному рівні та з'ясовано, що роль таких організацій визначається, в першу чергу, державою. На нашу думку, автору дисертації доречно було б визначити впливову функцію правозахисних громадських організацій на кожному із зазначених рівнів за такими напрямками як: реалізація та моніторинг публічної політики щодо дотримання прав людини; забезпечення участі громадян у публічному управлінні та підвищення обізнаності щодо прав та свобод людини; запровадження форм партнерства, що може включати спільну розробку та реалізацію програм, обмін інформацією та сприяє забезпеченню доступу до правосуддя.

2. Автор у підрозділі 2.3. дисертаційного дослідження (стор. 128-148) досліджує успішну практику діяльності правозахисних громадських організацій зарубіжних держав акцентуючи увагу на комунікативному аспекті побудови партнерства, визначає особливості: правозахисних громадських організацій, які створено на базі правозахисних органів; правозахисні органи або їх підрозділи, які співпрацюють з громадами; міжвідомчі організації; партнерські організації. Визначаючи напрями вдосконалення діяльності правозахисних громадських організацій в Україні, слід було б більше зосередитися на комунікативному аспекті, наприклад, формуванні потужної міжінституційної мережі комунікацій або вироблення комунікаційних стратегій, які визначаються як інноваційні інструменти формування громадської думки з прав людини та здійснюють вплив на політику в зарубіжних країнах.

3. У розділі 3 дисертант окреслює напрями вдосконалення діяльності правозахисних громадських організацій України в контексті публічноуправлінських впливів. Автор стверджує, що «аналіз нормативно-правового регулювання діяльності правозахисних громадських організацій України в контексті публічно-управлінських впливів продемонстрував, що існує потреба в уточненні цілей, завдань, змістовних функцій, методів та форм в контексті публічно-управлінських впливів» (стор. 202). На нашу думку, доцільно було визначити ключові чинники впливу на діяльність правозахисних громадських організацій в умовах воєнного стану, оскільки запровадження такого адміністративного режиму впливає на звичайні правові рамки та призводить до обмеження деяких прав та свобод людини.

4. Дисертант у своїй роботі проводить системне дослідження щодо вдосконалення діяльності правозахисних громадських організацій в контексті публічно-управлінських впливів. У висновку 5 (стор. 228) автор визначає, що публічно-управлінські впливи правозахисних громадських організацій в зарубіжних публікаціях розуміються в контексті: 1) протидії: втручання державних адміністраторів в життя людей з порушенням їх прав через певні дії, прийняття правових актів, що порушують права

людей; впливам груп інтересів на формування політики; впливам управлінських цінностей на сферу державного управління; 2) здатності вносити зміни в суспільство в цілому, або покращувати життя у громаді; 3) впливу на уряди щодо прав людини. Втім, у дисертаційному дослідженні відсутнє авторське визначення публічноуправлінських впливів. Формулювання нового змісту такого поняття сприяло би посиленню наукової новизни в частині удосконалення теоретико-методологічного підходу щодо діяльності правозахисних громадських організацій в контексті публічно-управлінських впливів.

5. У дисертаційному дослідженні автор визначає функції правозахисних громадських організацій в контексті публічно-управлінських впливів в зарубіжних державах і в Україні та визначає форми впливу, що деталізовано у п. 7 загальних висновків (стор. 229-231). На наш погляд, наукова робота посилилась би шляхом унаочнення (схематичне представлення) у тексті дисертації результатів здійсненого аналізу, виявлення спільних та відмінних рис у зарубіжній та в українській практиці, а також спростило б сприйняття матеріалу.

4. Микола ЛАХИЖА, доктор наук з державного управління, Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», професор кафедри публічного управління, адміністрування та права. Відзначив високий рівень та достатню кількість публікацій у наукових виданнях, вказав на актуальність дослідження, послідовність автора у викладенні теоретичного матеріалу, високий рівень обґрунтування висновків дисертаційного дослідження. Тема роботи, мета і завдання сформульовані коректно, науково обґрунтовано та виважено.

Оцінююче в цілому позитивне представлено дисертаційне дослідження, вказав на окремі дискусійні положення дисертації та висловив такі зауваження та пропозиції:

1. Дискусійним видається твердження автора стосовно «переходу правозахисними громадськими організаціями від надання послуг до адвокації, представництва в судах, посередництва та ін.» (с.4 та інші). По перше, правозахисні організації в Україні з початку свого створення займали активну політичну позицію, захищали права людини, розслідували факти порушення прав державними органами, формували правову і політичну свідомість громадян; по-друге, поняття «соціальна послуга» видається широким, включаючи й представництво інтересів. Про це, зокрема, йдеться у Державному стандарті підтриманого проживання бездомних осіб.

2. Автор дослідження значну увагу приділяє питанням класифікації правозахисних організацій та систематизації інформації про їх завдання, форми діяльності тощо. На наш погляд, це було б доцільно зробити у графічній формі (таблиці, рисунки), що полегшило б сприйняття інформації читачами.

3. Актуальність дослідження можна було б посилити, включивши до нього матеріали про специфіку діяльності правозахисних громадських організацій в умовах воєнного стану та відбудови. Частково ця проблема піднімалася автором у доповіді на Всеукраїнській наук.-практ. конференції за міжнародною участю (2023 р., Одеса) через призму запровадження інновацій.

4. Доцільним видається посилення уваги автора до механізмів поглиблення взаємодії держави та органів місцевого самоврядування з правозахисними організаціями. Одним з таких важливих механізмів вже є і може бути у майбутньому система безоплатної правової допомоги, яка з 2011 року має вже певні напрацювання у взаємодії з інституціями громадянського суспільства, наприклад, з питань протидії домашньому насильству, захисті прав ВПО тощо. Проте державну політику відносно системи БПД не можна вважати послідовною, зокрема, відбувається помітне звуження її функцій, включаючи й роботу з громадськими організаціями, що потребує уважного аналізу і оцінки.

5. Ключовим, на наш погляд, у дослідженні є параграф 3.3. «Шляхи вдосконалення діяльності правозахисних громадських організацій України в контексті публічно-управлінських впливів». Саме у цій частині дослідження

обґрунтовується авторська концепція «щодо змісту діяльності, ролі, відповідальності, впливової функції, можливостей та повноважень правозахисних громадських організацій в Україні з додержання прав людини в аспекті публічно-управлінських впливів (пункт новизни «вперше»). Обґрунтування можна було б посилити за рахунок перенесення до інших розділів інформації про зарубіжний досвід (с. 203-213) та розширення і поглиблення пропозицій автора щодо дій держави та громадянського суспільства, спрямованих на зростання ролі правозахисних організацій.

5. Мирослав КРИШТАНОВИЧ, доктор наук з державного управління, Національний університет «Львівська політехніка», професор кафедри педагогіки та інноваційної освіти. Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертації, відповідають вимогам до такого виду досліджень. Надав високу оцінку дисертаційному дослідженню.

Наголошено на певних дискусійних положеннях і окремих зауваженнях:

1. У п. 2.1. (с. 85-87) дисертаційного дослідження дисертант розглядає роль зарубіжних громадських організацій в правозахисній діяльності з декількох позицій. Одна із вказаних позицій стосується впливу правозахисних громадських організацій на регіональному рівні, які можуть замінити уряд в питанні правового захисту населення. На нашу думку, у розділі 3 дисертації, де дисертантом представлено новий концептуальний погляд щодо змісту діяльності, ролі, відповідальності, впливової функції, можливостей та повноважень правозахисних громадських організацій в Україні з додержання прав людини в аспекті публічно-управлінських впливів, доцільно було б більш чітко сформулювати позитивні ознаки впливу роботи правозахисних громадських організацій на регіональному рівні в умовах запровадження воєнного стану.

2. Визначаючи характеристики діяльності зарубіжних правозахисних громадських організацій, дисертантом значна увага приділяється визначенню сутності форми адвокації (с. 39, 72, 88-89, 91, 147). Втім, автору у пп. 3.1. дисертаційного дослідження слід було більш чітко визначити сутність адвокації для української практики та представити порівняння з зарубіжною практикою.

3. Досліджуючи особливості діяльності правозахисних громадських організацій зарубіжних країн та України дисертантом вказано на певні відмінності. Це знаходить своє відображення у розділах дисертаційного дослідження та у загальних висновках до дисертації (с. 228-234). На нашу думку, автору слід було б схематично надати відмінність форм, функцій, методів та основних напрямів впливів правозахисних громадських організацій щодо захисту прав людини, це б полегшило сприйняття тексту дисертації.

4. Безумовно, що перевагою дисертаційного дослідження є представлений новий концептуальний погляд на діяльність правозахисних громадських організацій, визначення основних напрямів вдосконалення діяльності правозахисних громадських організацій з врахуванням успішного міжнародного і зарубіжного досвіду та особливостями організації публічного управління та адміністрування в Україні. На наш погляд, дисертанту слід було б представити уніфіковані рекомендації щодо вироблення стратегії побудови партнерства, наприклад між органами місцевого самоврядування, правозахисними громадськими організаціями та правозахисними органами. Тим більше, що дисертант обґрунтовуючи актуальність дослідження робить наголос, що «будуються міцні партнерські відносини між правозахисними громадськими організаціями та правозахисними органами з вирішення проблем захисту прав людини» (с. 18); у розділі 1 та 2 дисертації автор визначає ці стратегії, зокрема: стратегії організації (с. 46); стратегії, які використовують громадські організації і уряд при встановленні взаємодії (с. 48); поліцейські стратегії (с. 51); стратегії підтримання миру (с. 66); стратегії громадських організацій відрізняються залежно від характеру їхніх

цілей (с. 69); стратегії для покращення відносин між цими громадами та широким співтовариством (с. 136); стратегії покращення відносин після конфлікту (с. 142).

Результати відкритого голосування:

«За» 5 (п'ять) членів ради,

«Проти» немає членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Руслану БЕРЕЗОВСЬКОМУ ступінь доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

Наталія ДРАГОМИРЕЦЬКА